

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA OCHRONY ŚRODOWISKA, ZASOBÓW NATURALNYCH I LEŚNICTWA**

z dnia 29 listopada 1995 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac z zakresu gospodarki leśnej.

(Dz. U. z dnia 18 grudnia 1995 r.)

Na podstawie art. 208 § 2 Kodeksu pracy zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Przepisy rozporządzenia stosuje się przy wykonywaniu prac z zakresu gospodarki leśnej.

§ 2. 1. Osoba nadzorująca wykonywanie prac, zwana dalej "osobą nadzorującą", obowiązana jest właściwie organizować pracę i nie dopuszczać do stosowania wadliwych sposobów wykonywania robót.

2. Osoba nadzorująca ma obowiązek odsunąć od pracy pracownika nie przestrzegającego przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 3. Jeżeli na powierzchni, na której są wykonywane operacje technologiczne i transportowe, obejmującej jedną lub więcej działek roboczych, zwanej dalej "powierzchnią roboczą", jednocześnie wykonują pracę pracownicy zatrudnieni przez różne zakłady pracy, zakłady te wyznaczają spośród siebie koordynatora sprawującego nadzór nad zapewnieniem bezpieczeństwa pracy lub koordynatora takiego wyznacza zleceniodawca robót.

§ 4. Zabrania się dopuszczania do pracy osób o widocznych oznakach niedyspozycji fizycznej lub psychicznej oraz zgłaszających takie niedyspozycje.

§ 5. Dla wszystkich prac i urządzeń produkcyjnych, przy których występuje ryzyko wypadków lub utraty zdrowia, powinny być określone strefy wewnątrz i wokół urządzeń produkcyjnych albo stanowisk pracy, w których człowiek jest stale narażony na ryzyko urazów lub utraty zdrowia, zwane dalej "strefami niebezpiecznymi", i - stosownie do oceny ryzyka - strefy niebezpieczne powiększone o strefy, w których ryzyko urazów lub utraty zdrowia występuje okresowo, zwane dalej "strefami zagrożenia".

§ 6. Osoby uprawnione do przebywania na powierzchni roboczej przy wykonywaniu prac, które są realizowane w tym samym czasie, powinny znać strefy niebezpieczne i strefy zagrożenia związane z wykonywaną pracą, a także mieć ustalone zasady porozumiewania się i sygnalizacji.

§ 7. W razie wykonywania pracy na powierzchni roboczej przez jedną osobę, stosuje się - w zależności od oceny ryzyka - nadzór doraźny polegający na kontakcie osoby uprawnionej z pracownikiem co najmniej raz pod koniec zmiany roboczej lub nadzór stały polegający na bezpośrednim kontakcie osoby uprawnionej z pracownikiem powierzonym jej nadzorowi.

§ 8. Poszczególne operacje powinny być wykonywane w taki sposób i w takiej kolejności, aby umożliwiały wykonanie operacji następnej zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 9. Każde urządzenie produkcyjne powinno być sprawne i używane zgodnie z przeznaczeniem i warunkami określonymi w instrukcji obsługi, a maszyna powinna być wyposażona w świadectwo i posiadać znak bezpieczeństwa, jeżeli takie obowiązują.

§ 10. Ciągniki i inne maszyny samojezdne, stosowane do prac leśnych, powinny być wyposażone w bezpieczne kabiny lub ramy ochronne.

§ 11. Zabrania się stosowania:

- 1) benzyny etylizowanej do zasilania maszyn przenośnych o napędzie spalinowym,
- 2) wałów napędowych przegubowo-teleskopowych bez osłon.

§ 12. Na powierzchniach leśnych, na których przewiduje się prowadzenie prac przez okres dłuższy niż pięć dni, należy zapewnić schron stały lub przewoźny, stwarzający możliwość ochrony przed niekorzystnymi warunkami pogodowymi.

§ 13. Na powierzchniach roboczych lub pojedynczych stanowiskach pracy powinna się znajdować apteczka pierwszej pomocy, zaopatrzona w stosowny do potrzeb zestaw środków farmaceutycznych i materiałów medycznych.

Rozdział 2

Zagospodarowanie lasu

§ 14. 1. Prace przy zbiorze szyszek, nasion i pędów z drzew stojących mogą być wykonywane tylko przez pracowników posiadających aktualne orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do pracy na wysokościach.

2. Prace przy zbiorze szyszek, nasion i pędów z drzew stojących mogą być wykonywane wyłącznie przez co najmniej dwóch pracowników pod nadzorem stałym.

3. Zabrania się prowadzenia zbioru podczas burzy, opadów atmosferycznych, silnego wiatru, ograniczonej widoczności oraz przy temperaturze poniżej minus 5 °C (268,15 °K).

§ 15. Przy zastosowaniu pilarki z urządzeniem tnącym na wysięgniku do wycinania drzewek, krzewów, chwastów i traw, strefa niebezpieczna obejmuje przestrzeń w promieniu 10 m od pilarki.

§ 16. 1. Podkrzesywanie gałęzi narzędziami ręcznymi może być wykonywane do wysokości 2 m. Do podkrzesywania powyżej 2 m należy stosować podkrzesywacze z wysięgnikiem, drabiny lub pomosty.

2. Zabrania się podkrzesywania gałęzi z drabiny bądź pomostu podczas silnego wiatru, burzy i ulewnego deszczu oraz przy gęstej mgle.

§ 17. Do prac w zagospodarowaniu lasu należy stosować wyłącznie środki ochrony roślin dopuszczone do obrotu handlowego i ściśle przestrzegać wskazań producenta danego środka.

§ 18. Do prac z bezpośrednim użyciem pestycydów oraz nadzoru nad takimi pracami mogą być dopuszczeni wyłącznie pracownicy posiadający aktualne orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do pracy przy styczności z pestycydami oraz zaświadczenie o przeszkoleniu w zakresie wykonywania takich prac.

Rozdział 3

Pozyskiwanie i transport drewna

§ 19. Do pracy z użyciem pilarki można dopuścić wyłącznie pracowników, którzy posiadają aktualne orzeczenie lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do pracy przy użyciu maszyn wywołujących drgania mechaniczne oraz zaświadczenie o odbyciu z wynikiem pozytywnym szkolenia kursowego dla drwali-operatorów pilarek z zakresu pracy pilarką i jej obsługi.

§ 20. 1. Przy pracy pilarką z piłą łańcuchową strefa niebezpieczna obejmuje przestrzeń o promieniu co najmniej 2 m od niej.

2. W strefie niebezpiecznej może znajdować się tylko operator, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach - także pomocnik oraz osoba nadzorująca lub prowadząca szkolenie.

§ 21. 1. Przy ścinie drzew strefa zagrożenia obejmuje przestrzeń o promieniu dwóch wysokości ścinanych drzew; w strefie tej w tym samym czasie nie powinny znajdować się inne stanowiska robocze.

2. Na powierzchniach roboczych, na których prowadzona jest ścinka drzew, obowiązuje zakaz przebywania osób postronnych. Powierzchnie te powinny być oznaczone tablicami zakazującymi wstępu na powierzchnię roboczą, z podaniem przyczyny zakazu.

§ 22. Przed rozpoczęciem ścinki wszyscy pracownicy powinni być zapoznani z organizacją prac, przebiegiem granic działek roboczych oraz zagrożeniami na powierzchni roboczej.

§ 23. Ścinka drzew pilarką w cięciach rębnych i trzebieżach musi być poprzedzona przygotowaniem stanowiska roboczego, obejmującym usunięcie dolnych, przeszkadzających gałęzi, oczyszczenie powierzchni wokół drzewa z leżaniny, podszytów i śniegu, oraz przygotowaniem ścieżki oddalenia na co najmniej 5 m od pnia.

§ 24. Operacje technologiczne z użyciem pilarki mogą być wykonywane na danej powierzchni roboczej przez jedną osobę tylko wtedy, gdy w pobliżu znajduje się druga uprawniona osoba oraz pozostają one ze sobą w stałym kontakcie.

§ 25. 1. Operacje technologiczne z użyciem pilarki należy wykonywać pod nadzorem doraźnym, z wyjątkiem prac określonych w ust. 2.

2. Prace z użyciem pilarki przy usuwaniu złomów i wywrotów, ścinie i obalaniu drzew zrosniętych, dziuplastych lub pochylonych i o znacznej grubości (drzew trudnych) i drzew ze złamanym wierzchołkiem lub nadłamanymi gałęziami (drzew niebezpiecznych) oraz prace przy drzewach zawieszonych trudnych do ściągnięcia powinny być wykonywane pod stałym nadzorem.

§ 26. Prace z użyciem maszyn wielooperacyjnych, wykonujących więcej niż jedną operację technologiczną lub co najmniej po jednej operacji technologicznej i transportowej, takich jak maszyny ścinkowo-układające, ścinkowo-zrywkowe, okrzyszująco-przerzynające (procesory), ścinkowo-okrzyszująco-przerzynające (harwestery), samojezdne rębarki z pojemnikami do zrywki zrębków, mogą być wykonywane przez jedną osobę na danej powierzchni roboczej, pod warunkiem nadzoru doraźnego lub wyposażenia maszyny w radiotelefon.

§ 27. 1. Ścinkę drzew o średnicy w miejscu cięcia do 20 cm można wykonywać:

- 1) pilarką z piłą łańcuchową - bez sprzętu pomocniczego,
- 2) pilarką z piłą łańcuchową i uchwytem pionowym,
- 3) pilarką z urządzeniem tnącym na wysięgniku,
- 4) narzędziami ręcznymi - przy pielęgnacji drzew i czyszczeniach wczesnych.

2. Ścinkę i obalanie drzew o średnicy w miejscu cięcia większej niż 20 cm można wykonywać jednoosobowo lub dwuosobowo przy użyciu pilarki i sprzętu pomocniczego w postaci:

- 1) dźwigni-obracaka lub tyczki kierunkowej - przy drzewach o grubości nie przekraczającej potrójnej szerokości prowadnicy pilarki,
- 2) klinów lub innych urządzeń rozwierających rzas - przy drzewach grubszych od potrójnej szerokości prowadnicy pilarki.

§ 28. Operacje technologiczne z użyciem maszyn wielooperacyjnych należy wykonywać zgodnie z warunkami określonymi w instrukcjach ich obsługi.

§ 29. 1. Rozpoczęta ścinka drzewa w cięciach rębnych i późnych trzebieżach powinna być zakończona obaleniem drzewa, a w przypadku jego zawieszenia - ściągnięciem przed przystąpieniem do ścinki następnego drzewa.

2. Jeżeli ściągnięcie drzewa zawieszzonego okazało się niemożliwe przy użyciu dozwolonych sposobów i środków, którymi dysponuje operator, jest on zobowiązany przerwać pracę i zawiadomić o tym osobę nadzorującą, która powinna zapewnić możliwość bezpiecznego ściągnięcia zawieszzonego drzewa.

3. Do czasu ściągnięcia zawieszzonego drzewa na działce roboczej mogą być wykonywane jedynie prace związane z jego ściąganiem.

§ 30. Zabrania się wykonywania operacji technologicznych z użyciem pilarki:

- 1) bez uprzedniego sprawdzenia, czy w strefie zagrożenia nie znajdują się ludzie lub zwierzęta,
- 2) podczas wiatru, który może wpłynąć na zmianę założonego kierunku obalenia drzewa lub powodować jego pękanie i niekontrolowane obalenie,
- 3) podczas wyładowań atmosferycznych, ulewnego deszczu, śnieżycy, podczas gęstej mgły, zapadającej ciemności oraz przy temperaturze poniżej minus 20 °C (253,15 °K).

§ 31. Zabrania się wykonywania operacji technologicznych z użyciem maszyn wielooperacyjnych:

- 1) bez uprzedniego sprawdzenia, czy w strefie zagrożenia nie znajdują się ludzie lub zwierzęta,
- 2) podczas wiatru, który może powodować pękanie i niekontrolowane obalenie ścinanego drzewa,
- 3) przy ograniczonej widoczności, pomimo stosowania świateł roboczych.

§ 32. Strefa niebezpieczna dla pojazdów przeznaczonych do przewozu drewna, wyposażonych w urządzenia linowe, obejmuje:

- 1) w przypadku załadunku drewna - przestrzeń zawartą wewnątrz obrysu pojazdu i stosu drewna okrągłego ułożonego na podkładach (mygła) wraz z przestrzenią między pojazdem i mygłą oraz sięgającą 10 m poza pojazd i 1 m poza mygłę, jednak nie mniej niż 10 m od napiętych lin,
- 2) w przypadku rozładunku drewna - przestrzeń wewnątrz obrysu pojazdu z drewnem i stanowiska rozładawczego wraz z przestrzenią między pojazdem i stanowiskiem oraz sięgającą 5 m dookoła poza ten obrys, jednak nie mniej niż 10 m od napiętych lin.

§ 33. Strefa niebezpieczna przy załadunku i rozładunku pojazdów przeznaczonych do przewozu drewna, wyposażonych w żurawie, obejmuje przestrzeń objętą obrysem pojazdu i mygły wraz z przestrzenią między pojazdem i mygłą oraz sięgającą dookoła poza ten obrys na maksymalny wysięg żurawia i długość przemieszczanego drewna.

§ 34. W strefę niebezpieczną można wejść tylko na polecenie operatora lub za jego wyraźną zgodą.

§ 35. 1. Mechaniczna zrywka i wywóz drewna mogą być wykonywane jednoosobowo lub wieloosobowo - odpowiednio do wymaganej liczby osób obsługi urządzenia technicznego.

2. Zrywka konna może być wykonywana przez jedną osobę, pod nadzorem doraźnym.
3. Zrywka ręczna powinna być wykonywana w zespołach co najmniej dwuosobowych.

§ 36. Zabrania się zakładania mygieł:

- 1) bezpośrednio przy drogach publicznych,
- 2) przy drogach nie gwarantujących bezpiecznego przejazdu pojazdom wywozowym,
- 3) w miejscach uniemożliwiających bezpieczny załadunek drewna, jak np. pod liniami energetycznymi.

§ 37. Zabrania się podczas zrywki i wywozu drewna:

- 1) dotykania lin, łańcuchów i drewna będącego w ruchu,
- 2) przebywania na transportowanym ładunku,
- 3) przechodzenia przez liny i drewno w czasie ich ruchu,
- 4) przebywania w zasięgu zrywanego drewna,
- 5) odpinania ładunku przed zatrzymaniem się pojazdu i zupełnym zwolnieniem lin,
- 6) przebywania w zasięgu lin lub żurawia,
- 7) łączenia lin za pomocą węzłów lub w inny niewłaściwy sposób,
- 8) przerzynki drewna znajdującego się na pojeździe lub nie odcepionego od środka zrywkowego.

Rozdział 4

Pozyskiwanie żywicy

§ 38. Prac żywiczarskich nie wolno prowadzić:

- 1) w odległości mniejszej niż 50 m od miejsca pozyskiwania drewna,
- 2) podczas silnych wiatrów i burz.

§ 39. Zabrania się stosowania do żywicowania substancji żrących i toksycznych lub ich komponentów jako stymulatorów wycieku żywicy.

§ 40. W schronie żywiczarskim powinny znajdować się: pojemnik z czystą wodą, środki do mycia rąk, ręcznik oraz apteczka pierwszej pomocy zaopatrzona w stosowny do potrzeb zestaw środków farmaceutycznych i materiałów medycznych.

§ 41. Żywicę sosnową należy przechowywać w szczelnych bębnach (beczkach) metalowych. Bębny należy napełniać żywicą z pozostawieniem wolnej przestrzeni o wysokości przynajmniej 10 cm.

Rozdział 5

Przepisy końcowe

§ 42. Traci moc rozporządzenie Ministrów: Pracy i Opieki Społecznej, Leśnictwa oraz Zdrowia z dnia 26 lutego 1953 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników zatrudnionych przy pozyskaniu drewna, karpiny i żywicy (Dz. U. Nr 20, poz. 78).

§ 43. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.